

1700th ANNIVERSARY
OF THE PROCLAMATION OF CHRISTIANITY
IN ARMENIA AS THE STATE RELIGION

1700 ԱՄԵԱԿ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ ԲՐԻԱՏՈՆԵՒԹԵՄ
ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՐԹՆ ԴՈՋԱԿԱՆ

1700 ԱՄԵԱՅ ԲՐԻԱՏՈՆԵԱՅ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Նոր հազարամյակը համընկաւ Հայաստանի մէջ Քրիստոնէութիւնը Պետական Կրօն Հռչակման 1700 Ամեակի Սեպտեմբերեան Հանդիսութիւններուն հետ: Սեպտեմբերին էջմիածնի եւ Երեւանի մէջ շաղկապուեցան Հայաստանի Հանրապետութեան Անկախութեան 10րդ տարեդարձը, Միւռոնօրհնութիւնը, Երեւանի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Եկեղեցւոյ օծումը եւ Կաթողիկ Եկեղեցւոյ Հովուապետին անդրանիկ այցը:

Կիրակի, 16 Սեպտեմբեր 2001. - Կէսօրէ ետք ժամը 4ին Թորգոմ Պատրիարք Սրբազան Հայրը ընկերակցութեամբ Տ. Սեւան Եպս. Ղարիպեանի եւ Տ. Իսահակ Արք. Մինասեանի պաշտօնական այցով Թէլ-Ավիվի Պէն Գուրիօն օդակայանէն համբայ ելաւ դէպի Հայաստան աշխարհ՝ մասնակցելու համար Սեպտեմբերեան տօնակատարութիւններուն:

Ուրախալի էր այն փաստը, որով առաջին անգամը ըլլալով Երուսաղէմի Հայ Համայնքը օգտուելով այս բացառիկ առիթէն, ուխտագնացութեամբ իր մասնակցութիւնը բերաւ Հայաստանի մէջ:

17 Սեպտեմբեր. - Ժամը 5ին վաղ առաւօտեան Ժամանցիմ Զուարթնոց օդակայան, ուր Պատրիարք Սրբազան Հօր դիմաւորելու եկած էին Տ. Արսէն Արք. Պերպերեան, Տ. Ներսէս Արք. Պօղոսեան, Տ. Աղան Արք. Պալիօզեան, Տ. Վիգէն Եպս. Այգազեան եւ ուրիշ եկեղեցական հայրեր: Ուղեւորութեան ընթացքին Մայրավանք: Ցերեկին, Պատրիարք Սրբազան Հայրը Վեհափառ Հայրապետին հետ տեսակցելէ յետոյ, միասին շրջապատյոյի ելան դէպի Ս. Միւռոնի օրհնութեան համար հրապարակի վրայ կառուցուող Ս. Տրդատի խորանը, եւ դէպի հիւրասենեակները որոնք Միաբանական տարբեր բաժանմունքներու մէջ կարգաւորուած են հայ եւ օտար եկեղեցականներ հիւրընկալելու համար:

20 Սեպտեմբեր. - Կէսօրէ ետք տեղի ունեցաւ Ս. Տրդատայ բացօթեայ խորանին օծումը ձեռամբ Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Կաթողիկոսի եւ Երուսաղէմի Հայ Պատրիարք Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեանի, Մայր Տաճարի շրջակայքին մէջ: Օծման արարողութեանը ներկայ էին տալաւին նոր ժամանած հայ հոգեւորականներ եւ ուխտաւորներ: Պատարագիչն էր Տ. Ոսկան Արք. Գալիփեան:

Երեկոյեան, Վազգէն Սարգիսեանի անուան հանրապետական մարզադաշտին մէջ տեղի ունեցաւ Երգի եւ Հաւատքի Տօն «ՀՐԱՇԱՓԱՌ» յայտագիրը, մասնակցութեամբ 17,000 հայ պատանիներու:

Կառավարական օթեակէն, ուր ներկայ էին Մշակոյթի եւ Սպորտի Նախարարը, Միացեալ Նահանգաց Լիազօր դեսպանը, ինչպէս նաեւ այլ պետական ու եկեղեցական անձնաւորութիւններ: Պատրիարք Սրբազան Հայրը, յանուն Վեհափառ Հայրապետի, իր բացման խօսքին մէջ հետեւեալը հաւաստեց.

«Ամենայն Հայոց Հայրապետին Տ. Տ. Գարեգին Բ. Սրբազնագոյն Կաթողիկոսին, սէրը եւ օրհնութիւնն ենք բերում այսօր այս համերգային յայտագրին մասնակցողներին եւ կազմակերպողներին:

«Այսօրուան Հայ սերունդը Աստուծոյ օրհնութիւնը ունի իր հետ, Անկախութեան 10րդ ամեակը տօնելու, Հայ-Քրիստոնեայ-Հայաստանը հաստատելու վերակառուցելու եւ ծաղկեցնելու, ինչպէս Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ եւ իր սերունդը, 301ին հեթանոս Հայաստանը Քրիստոսի հաւատով վերանորոգեցին եւ աշխարհին յայտարարեցին, որ մենք Հայ-Քրիստոնեայ-Հայաստանն ենք:

«Ամէն Հայ Քրիստոնեայ Աստուծոյ շնորհներով զինուած զինուոր է Քրիստոսի: Քաջակորովն Ս. Վարդանի պէս հաւատարիմ իր հաւատին եւ հայրենիին, իր անձին օրինակովը պաշտպան հանդիսանալով ճշմարտութեան, բարիին եւ գեղեցիկին:

«Այսօր 17,000 Հայ Քրիստոնեայ հոգիներու մի բանակ դաշտ է իջեր: Նրանք պիտի յայտարարեն որ մենք զաւակներն ենք Հայ-Քրիստոնեայ-Հայաստանի: Մենք մեր փառապանծ մշակոյթը ունինք: Եւ երկրպագուներ ենք ճշմարտին, բարիին եւ գեղեցիկին: Կեանքի չարիքները մեզ չեն կարող լռեցնել եւ դասալիք անել:

«Շնորհներով զինուած այսօրուան բանակը պիտի շեփորի որ Հայու ստեղծագործ հոգին անմահանջ է:

«Հայ-Քրիստոնեայ-Հայաստանը կա՛յ - պիտի լինի՝ - եւ դեռ շատանա՛յ:

«Աստուած իր շնորհները թող առատապէս բաշխի մեզ, բոլորիս:»

ՀՀ ԱՆԿԱՆՈՒԹԵԱՆ 10ՐԴ ՏԱՐԵՂԱՐԶ

21 Սեպտեմբեր. - Սեպտեմբերեան Տօնական Հանդիսութեանց սկիզբը եղաւ առաւօտեան դէպի Խոր Վիրապ Մայրավանքի ուխտագնացութիւնը: Քոյր Եկեղեցեաց Հոգեւորականաց խումբն եւ Եպիսկոպոսաց դասը նախագահութեամբ Վեհափառ Հայրապետի, մասնակցեցան էֆիմէնիք արարողութեան: Յաջորդ հանգրուանը հանդիսացաւ Ծիծեռնակաբերդի Յուշահամալիրը: Այնտեղ Եղեռնի 1.5 միլիոն անմեղ զոհերու համար Հոգեհանգստեան Պաշտօն կատարուեցաւ:

Նոյն երեկոյեան, տեղի ունեցաւ 1700 Ամեակի եւ ՀՀ Անկախութեան 10րդ տարեդարձին նուիրուած հանդիսաւոր նիստ եւ համերգ Ընդունելութիւններու Տուն-Համալիրին մէջ: Յայտագրին յաջորդեց ՀՀ Նախագահին կողմէ ընդունելութիւնը շուրջ 5000 անձնաւորութիւններու:

ՍԻՒՈՆՕՐԴՆԵՔԻ ՍՐԲԱԶԱՆ ԱՐԱՐՈՂՈՒԹԻՒՆ

Շաբաթ, 22 Սեպտեմբեր - Երեկոյեան ժամը ճին տեղի ունեցաւ Միւտոն-օրինութեան սրբազան արարողութիւնը: Մայր Աթոռի նորակառոյց բացօթեայ խորանին առջեւ կատարուող Միւտոնօրինէքը նոր հազարամեակի, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսի ձեռնով նուիրագործուող առաջին մեծ իրողութիւնն է: Հոծ քաղմութիւն կար հաւաքուած վանական համալիրի շրջափակէն ներս:

«Հրաշափառ» շարականի երգեցողութեամբ, հազարաւոր հաւատացեալներու քաղմութեան միջով, թափօրը սկիզբ առաւ էջմիածնի Մայր Տաճարէն դէպի բացօթեայ Ս. Տրդատի խորան: Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին կ'ընկերանային Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոս Արամ Ա., Կոստանդնուպոլսոյ Պատրիարք Տ. Մեսրոպ Արք. Մուրաֆեան, Արքեպիսկոպոսներ ու եպիսկոպոսներ:

Թափօրի մասնակիցներն էին առաջին անգամն ըլլալով 25 Եկեղեցիներու պետեր ու պատուիրակներ:

- Տ. Ալէքսի Ա. - Ռուս Օրթոտոքս Եկեղեցւոյ Հովուպետ, Պատրիարք Մոսկուայի եւ Համայն Ռուսիոյ

- Տ. Բասիլէ Մար Թովմաս Մատթէոս Բ. - Կաթողիկոս Արեւելիի եւ Առաքելական Աթոռ Ս. Թովմասի, Մետրոպոլիտէն Մալանկարայի

- Տ. Պետրոս Է. - Պատրիարք Ալեքսանդրիայի եւ Համայն Ափրիկէի

- Տ. Թեոփիս Է. - Պատրիարք Ռումինիոյ Օրթոտոքս Եկեղեցւոյ

- Գերաշնորհ Տ. Ճորն Քէրրի - Անկլիքան Եկեղեցւոյ պետ, Քենթըրպըրիի Արքեպիսկոպոս

- Գերաշնորհ Տ. Ներսէ-Պետրոս ԺԹ. - Հայ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ Պատրիարք եւ քաղմաթիւ ներկայացուցիչներ:

Ինչպէս նաեւ ՀՀ Նախագահ Տիար Ռոպերտ Քոչարեան, ԼՂՀ Նախագահ Արկադի Դուկասեան եւ պետական ներկայացուցիչներ:

Դարերէն եկած աւանդութեան համաձայն, թափօրի առջեւէն կը տարուէին Հայաստանեայց Եկեղեցւոյ սրբութիւններէն. Յիսուս Քրիստոսի կողքը խոցած Ս. Գեղարդը, Տիրոջ Կենսատու Խաչափայտէն մասունք մը եւ Ս. Լուսաւորչի Աջը:

Միւտոնօրինութիւնը կը վերապահուի միայն Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին, որ կու գայ դարերու խորքէն Ս. Լուսաւորչիէն սկսեալ: Սկիզբէն Նորին Սրբութիւնը միւտոնաբի մեծ կաթսային մէջ լեցուց քալասանը եւ 40 տեսակի տարբեր ծաղիկներէն ու իւղէն պատրաստուած խառնուրդը: Ինչպէս միշտ, Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի ձեռնով օրհնուած հին միւտոնը հեղուեցաւ նորի վրայ: Ապա Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսը ի նշան Եկեղեցւոյ միութեան՝ նոր միւտոնին խառնեց Անթիլիասի մէջ եփուած միւտոնը:

Սրբալոյս նոր Միւտոնը գլխաւոր երեք սրբութիւններով տեառնագրելէ յետոյ, արարողութեան աւարտին Հայրապետական մաղթանքներ ու պատգամներ հաղորդուեցան ներկաներուն Ամենայն Հայոց Հայրապետին եւ Մեծի Տանն Կիլիկիոյ Կաթողիկոսին կողմէ:

Երեկոյացած էր, դեռ հաւատացեալ քաղմութիւնը կը շարունակէր խմբուած մնալ խորանին առջեւ՝ Միւտոնի կաթսային հպուելու, անորմէ օրհնութիւն ու զօրութիւն ստանալու հաւատով:

ԵՐԵՒԱՆ ՔԱՂԱՔԻ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ՕԾՈՒՄԸ

Կիրակի, 23 Սեպտեմբեր 2001. - Բացառիկ Տօնական հանդիսություններուն գագաթնակետն էր Երեւանի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ նորակառոյց եկեղեցւոյ օծումը: Անկիւ դարձաւ խորհրդանշելը 1700 տարիներ առաջ Քրիստոնէութիւնը որպէս պետական կրօն հռչակած ժողովուրդի մը համար:

Առաւօտեան ժամը 10ին հնչեցին Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր եկեղեցւոյ զանգակները: «Հրաշափառ»ով, եկեղեցական թափօրը սկիզբ առաւ դէպի եկեղեցւոյ ընդարձակ գաւիթը: Ճիշտ Գաւիթի կեդրոնը գետեղուած ամպիովանին, որ գրեթէ երեք դար զարդարած էր Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի Տաճարին Իջման Ս. Սեղանը, վերջին տասնամեակներուն դրուած էր Ս. Գայանէ վանքի խորանին: Գարեգին Բ. Կաթողիկոսի որոշմամբ անկաւ տեղափոխուեցաւ նորակառոյց եկեղեցի, որտեղ ալ Նորին Սրբութիւնը տեղադրեց Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի մասունքներէն, որոնք Հոռմի Պապի կողմէ նուէր տրուած էին Ամենայն Հայոց Հայրապետին՝ Վատիկան կատարած իր անդրանիկ այցի ժամանակ:

Այնուհետեւ Թափօրը շարժուեց դէպի Աւագ Խորան: Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին կ'ընկերանային, Երուսաղէմի Հայ Պատրիարք Տ. Թորգոմ Արք. Մանուկեան, Կոստանդնուպոլսոյ Պատրիարք Տ. Մեսրոպ Արք. Մուքաֆեան, եպիսկոպոսական դասը - Տ. Տիրայր Արք. Մարտիկեան, Տ. Վաչէ Արք. Յովսէփեան, Տ. Ներսէս Արք. Պողոպալեան, Տ. Նորվան Եպս. Զաքարեան, Տ. Գրիգորիս Արք. Բունիաթեան, Տ. Տաթև Արք. Դարիպեան, Տ. Մեսրոպ Արք. Գրիգորեան, Տ. Պարգեւ Արք. Մարտիրոսեան, Տ. Գիսակ Արք. Մուրատեան, Տ. Խաժակ Արք. Պարսամեան, Տ. Գարեգին Արք. Պէժնեան, Տ. Սուրէն Արք. Գաթարոյեան, Տ. Յովնան Արք. Տէրտէրեան, Տ. Նաւասարդ Եպս. Կնոյեան, Տ. Նաթան Եպս. Յովհաննիսեան, Տ. Առաքել Եպս. Կարամեան եւ Տ. Փառէն Եպս. Աւետիքեան:

Հանդիսաւոր արարողութեանը հրաւիրուած էին բազմաթիւ պետական ու պաշտօնական հիւրեր հայրենիքէն եւ սփիւռքէն - եկեղեցական Միջազգային Կազմակերպութիւններէն, ՀՀ Նախագահ Ռոբերտ Քոչարեան եւ իր Տիկինը, ԼՂՀ Նախագահ Արկադի Դուկասեան, բարձրաստիճան պետական անձնաւորութիւններ, Հայաստանի մէջ պաշտօնավարող օտար դեսպաններ ու հրաւիրուած եկեղեցիներու ներկայացուցիչներ:

Վերոյիշեալ եկեղեցիներու վեցը Պետեր աղօթակից ներկայութեամբ իրենց մասնակցութիւնը քերին՝ ներկայ գտնուելով Աւագ Խորանի վրայ մինչեւ արարողութեան աւարտը:

Օծումէն վերջ Ս. Պատարագը մատոյց Վեհափառ Հայրապետը: Նորին Սրբութիւնը իր խօսքին մէջ ոչ միայն յիշեց նախկին Կաթողիկոսներ Վազգէն Ա.ի եւ Գարեգին Ա.ի քերած ջանքերը այս եկեղեցւոյ կառուցման իրագործման մէջ, այլեւ յիշատակեց նոյն նպատակին ծառայող քարեքարներու անունները:

Իր հսկայ չափերով Երեւանի նորակառոյց Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր եկեղեցին կը գերազանցէ բոլոր եկեղեցիները: Ան կը պարունակէ 3000ի հասնող նստեկատեղ:

Դպրաց դասը, յանձինս Պետական Ակադիմիայի Երգչախումբի անդամներուն ղեկավարեց Յովհաննէս Զէֆնեան:

Յետ միջօրէին, Վեհափառ Հայրապետի հրաւերով Ընդունելութիւն եւ Ճաշկերոյթ տեղի ունեցաւ Համալիրի մէջ: Ընդունելութեանը ներկայ էին ՀՀ Նախագահը իր Տիկնոջ հետ, պետական եւ օտար եկեղեցական աճաւորութիւններ, Եկեղեցւոյ անդաստանին մէջ իրենց լուսման քերած անձինք եւ հոգեւոր դասը:

Մեծ անակնկալ էր, երբ (քանի մը քարերարներու անուններու կոդֆին) Վեհափառ Հայրապետը 1700 ամեակի առիթով գոհունակութեամբ շնորհեց ու պատուեց Թորգոմ Պատրիարք Սրբազան Հայրը Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ շքանշանով, որպէս «երիցագոյն եւ նուիրեալ եկեղեցական»:

Երեկոյեան, Վեհարանին մէջ տեղի ունեցած Եպիսկոպոսաց խորհրդակցական հաւաքոյթին Պատրիարք Սրբազան Հայրը Վեհափառ Հայրապետին յանձնեց Բեթղեհէմէն քերուած սատափեայ հայկական սափոր մը միւտոնի, Սրբոց Յակոբեանց Միաբանութեան անունով: Կ. Պոլսոյ Պատրիարք Սրբազանն ալ իր հերթին նուիրեց 18րդ դարու արծաթեայ մակագրեալ ափսէ մը:

Վեհափառ Հայրապետը թէ՛ Սրբազան Պատրիարքներուն եւ թէ Թեմակալ Առաջնորդներուն յանձնեց նոր օրհնուած սուրբ Միւտոնէն՝ 1700 ամեակը եւ Միւտոնի կաթսան խորհրդանշող գեղեցիկ սափորի մը մէջ:

Ամերիկայի Միացեալ Նահանգաց մէջ տեղի ունեցած Սեպտեմբերեան ահաբեկութիւնը ազդած էր նաեւ մեր սփիւռքի հօտին, որ միայն մասամբ կրցաւ ներկայ գտնուիլ եւ վայելել նման տօնական արարողութիւնները:

Սեպտեմբեր 24. - Ընդառաջելով Կ. Պոլսոյ Սրբազան Պատրիարքի թելադրութեան եւ հրաւերին, Թորգոմ Պատրիարք Հայրը առաւօտեան միասին մեկնեցաւ Էջմիածինէն դէպի Պոլիս, հրաժեշտ առնելով Ամենայն Հայոց Հայրապետէն Իջման Ս. Սեղանին առջեւ աղօթք մատուցելով:

Կ. Պոլիս ժամանելով զոյգ Պատրիարքները «Հրաշափառ»ով մուտք գործեցին Աթոռանիստ Մայր Եկեղեցին, ուր հաւաքուած քաղմութեան փոխանցեցին Ս. Էջմիածնի եւ Վեհափառ Հայրապետի օրհնութիւնները:

Թորգոմ Պատրիարք Հայրը մինչեւ Հոկտեմբերի 6 հիւրն էր Կ. Պոլսոյ Պատրիարք Ամեն. Տ. Մեսրոպ Արք. Մութաֆեանին: Այս միջոցին օգտուելով Ս. Փրկիչ Ազգային հիւնադանոցի մասնագէտ քօշիկներու քարեացակամութենէն, ենթարկուեցաւ առողջական ընդհանուր քննութեանց, եւ ստացաւ քօշկական տեղեկագիրը իր դրական արդիւնքով: Մասնակցեցաւ պաշտամունքներու, Սեպտեմբեր 30ին Վարազայ Ս. Խաչի Պատարագին, զոր մատոյց Կ. Պոլսոյ Ամեն. Սրբազան Պատրիարքը Սամաթիոյ Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ մէջ, եւ ապա Սիրոյ Սեղանին որ կազմակերպուած էր Ս. Գէորգ եկեղեցւոյ Թաղային Խորհուրդի կողմէ, ի նպաստ Սահակեան-Նունեան Վարժարանի:

Երուսաղէմէն Պոլիս ժամանած Աւետիս Արք. Իփրանեանի ընկերակցութեամբ, Պատրիարք Սրբազան Հայրը Ս. Յակոբ վերադարձաւ Հոկտեմբերի 6ին:

Տօնակատարութիւններուն այցելութեամբ Հայաստան կը գտնուէին Միաբանութեանս անդամներէն՝ Արիս Եպս. Շիրվանեան, Համբարձում Վրդ. Բէշիշեան, Էմմանուէլ Արք. Աթաքանեան, Ընծանուէր Արք. Բաբախանեան, Թէոդորոս Արք. Զափարեան:

ՀՈՌԿՍԻ ՍՐԲԱԶԱՆ ՔԱՅԱՆԱՅԱՊԵՏ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ-ՊՕՂՈՍ Բ.Ի ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԱՅՑԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Երեւելաբքի, Սեպտեմբեր 25. - Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. Գարեգին Բ. Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին եւ ՀՀ Նախագահ Ռոպերտ Քոչարեանին հրաւերով Հայաստան ժամանեց Հոովմէական Կաթոլիկ Եկեղեցւոյ Պետ Յովհաննէս-Պօղոս Բ. Սրբազան Քահանայապետը: Զուարթնոց օդանաւայանին մէջ տեղի ունեցած Ընդունելութեան հանդիսաւոր արարողութեան ատեն, բարի գալստեան խօս-
քեր փոխանակուեցան: Սրբազան Քահանայապետը իրեն ընկերակցող շէ-
խումբով առաջնորդուեցաւ Ս. Էջմիածին եւ «Հրաշափառ»ով Մայր Տաճարէն
ներս ընդունուեցաւ:

Նոյն երեկոյեան, Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին եւ Սրբազան Քահա-
նայապետին միջեւ կայացած առանձնակի հանդիպումէն վերջ, տեղի ունեցաւ
պաշտօնական հանդիպում, մասնակցութեամբը Հայ եւ Կաթողիկէ Եկեղեցւոյ
պատուիրակութիւններու:

Սեպտեմբեր 26. - Առաւօտեան, Սրբազան Քահանայապետը առանձնակի
հանդիպում ունեցաւ ՀՀ Նախագահի հետ, որուն միացան եկեղեցիներու
պատուիրակութիւնները:

Ապա շէխումբը նախագահական պալատէն առաջնորդուեցաւ Ծիծեռ-
նակաբերդ, ուր գոյգ Հոգեւոր Պետեր իրենց խօսքն ուղղեցին, շեշտը դնելով
1915ի ջարդի վրայ: Այնուհետեւ կատարուեցաւ Հոգեհանգստեան Պաշտօն,
որու աւարտին Հայագգի երգիչ Շարլ Ազնաւուր մեներգեց «Աւէ Մարիան»:

Նոյն կէսօրին պաշտօնական ճաշկերոյթ տեղի ունեցաւ Վեհարանէն ներս
ի պատիւ հիւրերուն:

Յետ միջօրէին, Երեւանի Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Մայր Եկեղեցւոյ մէջ,
գոյգ Հոգեւոր Պետերու գլխաւորութեամբ տեղի ունեցաւ Էկիւմենիք արարո-
ղութիւն, որուն յաջորդեց պաշտօնական խօսքերու փոխանակում եւ շնորհա-
ւորութիւն:

Սեպտեմբեր 27. - Առաւօտեան, Սրբազան Քահանայապետը Ս. Էջմիածնի
Բաց Խորանի առաջ Ս. Պատարագ մատոյց: Պաշտամունքին ներկայ էին
Վեհափառ Հայրապետը, ՀՀ Նախագահը իրենց պատուիրակութիւններով:

Պատարագէն ետք, Սրբազան Քահանայապետը շնորհ ըրաւ Հայաստանի
մէջ գտնուող Հայ Կաթողիկէ համայնքի եկեղեցական եւ աշխարհական
անձանց հանդիպելու իրենց կեդրոնին մէջ:

Յետ միջօրէին, Հրաժեշտի աղօթք մատուցանելու աոթով, գոյգ Քահա-
նայապետներ Ս. Էջմիածնի Մայր տաճար առաջնորդուեցան, ուր եւ ստորա-
գրեցին «Համատեղ Յայտարարութիւն»ը: Ապա շէխումբը առաջնորդուեցաւ
Խոր Վիրապ, ուր վիրապէն դուրս քերուեցաւ Լոյս-ը, տրուեցաւ Քահա-
նայապետներուն, որոնք օրհնեցին ներկաները:

Երեկոյեան, Հոովմի Սրբազան Քահանայապետը վերադարձաւ Վատիկան
իր հետ տանելով Խոր Վիրապէն դուրս քերուած Լոյս-ը:

Պատմական այս իրողութիւնը, առաջին այցելութիւնն է Հոովմէական
Կաթողիկ Եկեղեցւոյ Քահանայապետին կողմէ Հայաստան կատարած:

ԻՍԱՀԱԿ ԱԲՂ. ՄԻՆԱՍԵԱՆ